Број 64. У Новом Саду у петак 21. марта 1903. Година XXXVIII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Два мртваца.

Писали смо већ о њима у „Застави.“ Погинули су, кад су почели да се руше поједини делови зграде српске велике гимназије новосадске, за време зидања њеног.

У оно време било је о томе речи у новинама. А било је речи у нашим новинама и пре но што је отпочето зидање. И било је речи и прошле недеље у судници.

Пред судом су стајали: архитект, цртач, подузимач и мерник. Сви, који су требали ма у чему да надзиравају. Пре суда још није изречена и ми ћемо је сачекати. Нека је изрече онај, који је позван на то.

Но, ко је год пратио ову судску расправу, а ми смо је донели у „Застави“, сваки се морао уверити, да су мало даље од оптуженичке клупе стојали они, којима не може да суди суд, јер нема за то параграфа, али има да им суди — јавно мнење.

На жалост, нема за све параграфа. Има пуно чега, што није лепо, није право, није часно, а нема параграфа против тога. И зато има пуно људи: који кад хоће што да учине, не питају се: да ли је то право? Него се питају само то: има ли против тога параграфа? Па ако нема, онда ће ведра чела и мирне душе учинити — све. То су они који никад нису били затворени и неће бити никад затворени, али у њиховом деловању има пуно чега, што други, никад неби учинили. Не би бар учинили они који се питају пре но што учине: је ли то право и шта ће рећи поштен свет? а не питају се само: хоћел ме затворити, ако то учиним?!

Централни кредитни завод новосадски, зидао је гимназију туђим новцем, новцем умрлога барона Бајића. Он је имао да испуни завет. И кад је испуњавао завет и узео у своје руке народну ствар, он је требао то да чини тако, да ни сенка прекора не може на њега да падне.

А шта је учинила управа централног кредитног завода?! Она је била и вршилац завета, и узела на себе да продаје своје цигље и материјал и изабрала је свог човека, који ће да надгледа: јесу ли добре те њене цигље и остали материјал.

Нема ваљана човека, који не би ово осудио. То што је учинила управа централе, не би могао учинити сваки, јер свакоме то не би дозволила његова савест

Можда ће се наћи људи, који ће рећи: па сад било ма како, само кад је иначе све у реду. Јест! ал није било све у реду, јер кад се онако ради и не може бити све у реду. Доказало се на суду, да централни кредитни завод није давао увек цигље по уговору. Давао је цигље друге и треће класе, на место прве. И давао ђубре, отпатке од својих цигаља, где је требало да даде шљунак. Подузимач је ћутао. А бранилац његов доказивао је на суду, да је он био зависан од централе. Та они га надзиравају они су му могли чинити штете. И почело је, да се показује на суду и оно, што је опште познато. Централни кредитни завод је продао своје цигље подузимачу Пити далеко скупље, но што су у оно време други плаћали цигље најбоље врсте. Скупље но што су други продали цигље за зидање новосадске суднице, која се зидала у исто време. Је ли Пита морао да плати скупље цигље централи, што је она била господар на згради? То је питање прекинуо председник суда, јер му је изгледало да не спада строго на ствар. Та централа није била онде — оптужена.

Јавно мнење има права, управо дужно је да иде даље. И то јавно мнење мора установити ово: Код оних који су седели на оптуженичкој клупи, било је лакомислености, али толико онога, чега није требало да буде не беше нигди као код централе. Само дабогме, за оно што се показало код централе — нема параграфа.

У време, кад је требало зидати гимназију, читали смо и десет пути у „Браniку“ како централа зида гимназију. И она је одгуривала патронат, па и новосадску црквену општину, на коју требаше да се препише зграда јер општина је примила, да зграду оправља и одржава је у добром стању.

После се видело: у чему је ствар? Централа није хтела да испуни само завет према барону Бајићу, него је хтела и да продаје своје цигље и даје материјал и да надгледа. То је све створило забуну на свакоме крају, да ће данас једва размрсити сви судови: ко је крив а ко није?

Но још нешто. Био је у централи један ужи одбор, који је ову ствар нарочито удешавао. У том одбору био је и Лаза Милошев и др. Вучетић. То су људи, који се иначе хвале да све знају, да су они може бити већ Богом одређени да воде у свему велику реч. Па шта се показало? — Показало се то, да су на сваком кораку чинили тешке погрешке.

Записник, што га састављају 24. априла 1899. године не слаже се у уводу и закључку. Како је то било могуће? — Не знају. Питају их на суду: Шта значе поједине речи у том записнику? Не знају. Тај се записник не слаже са уговором, што су га доцније написали. Како је то могуће: — Не знају. — Такво незналаштво не би показала ни једна управа ма и најмањег нашег сеоског завода.

Но не само то. Они су ухватили ствар у своје руке. Закључују, раде, а не извештавају оне, које су били дужни извештавати. Не позивају у седнице оне, које су требали позивати. Зашто су тако чинили, кад су требали друкчије? То их питају на суду, а они одговарају: — „Требали смо али нисмо. Но није било из рђаве намере.“

Сав овај рад, у коме се не огледа ни разумевање, ни савесност, много је допринео да се ствар заплете те да се напослетку не зна ни ко зида, ни ко плаћа, ни ко надзирава.

По својој новинарској дужности морали смо проговорити о овом питању. Треба да се познамо. Јер тако се не ради нигде, а најмање у народним стварима.

Из Мађедоније.

Допис „Застави“.

Солун, 17. марта 1903.

Што је сунце топлије, а планине имају мање снега, то су и сукоби чета мађедонских комитета са турским потерама све чешћи. Последњих дана било је неколико сукоба и то већих, о којима сам сазнао ове детаље:

Код села Дивља недалеко од Ско-

ПОДЛИСТАК.

ПРИЧА О ЈЕДНОМ ДЕДИ.

Деда, о ком хоћу да вам причам, родио се 1836. лета. То је човек оштар, вредан, чуваран. Пази на све, купи свако зрно. А то чини све за то, што се напатио у својој младости.

Иза оца и матере остао је дечарац од својих 13 година. Стари му оставише све старо. Кућа је била стара и трошна, виноград слаб. И као младића, варали га и поткрадали лажни пријатељи.

Кад је видео, да ће млад и неискусан да пропадне, обрати се своме стрицу. Овај му истина није био рођени стриц, али га је лепо примио и извео на прави пут. Нека му Бог да у рају насеља. Тај му стриц оправио трошну и стару кућу и оженио га.

Кад је тако постао човек, а деда ти се бацио на посао. Место у коло и на рогаљ, а он дај ради. По винограду садио је воће и каламио сваковрсну лозу. У скоро је деда својим радом почео лепо напредовати. Стару је кућу продао, а нову купио и напунио је свачим што је живом човеку од потребе. Ретко је од кога заискао што. Порезу је тачно плаћао, није ли је платио први, последњи заиста није био. У најтежим приликама, кад се није дало друкче, и узајмио је, но прва му је брига била да тај дуг одужи. Испрва је ишло врло тешко, кубурио је и патио је, а и није један дан гладовао. Но за то је деда много искусио и научио, и много зна. И деда је данас задовољан. Ако је до весеља деда ће умерено и пити, а воле песму и шалу. Пијана и раскалашна ни кад га нико видео није.

Деда овај живи у убавом месту питоме Фрушке Горе, у Каменици. Истина, није велик газда, ал има лепу кућу, пуну свачега, има 4 јутра земље, на земљи једно јутро лепа винограда, а оно је остало разним воћем засађено И данас поштено и умерено живи.

Многи му се чуде да је из своје сиротиње тако лепо излазио на крај. А није ни чудо. Четири кћери је удо, сина је оженио, унучади добио. Та све му је Бог дао.

Но деда је побожан и Богу се моли. И сваком каже: Ко се Богу моли Бог му и помаже. Па наравно, јер из неба кесе с новци не падају, нити брашно веје. Него ради и чувај и пази, буди вредан и ваљан буди штедљив и досетљив. На те четири речи свако нека добро пази, па ће видети, да ће му добро бити.

Многи који деду нису познавали, питали су како деда живи. Сермија скоро никаква, деда нити кирија нити другом аргатује, а почесто носи кући и рибе и меса, о јесени му је и оџак пун меса, а то је све за то, што је деда од увек добро пазио на оне четири речи.

Често је деда говорио овом ил оном, који није хтео да зна за оне четири речи: Ej пријатељу, не ваља ти посао. Каква ти је вајда, што су твоја четир вола, а и ти са њима гурао целе недеље, тешка кола. Јер кад си новце добио, а ти их у дућану код Чивута оставио, а кад кући а ти на четир ноге, па кад год и главом о зид. Па онда други дан кукаш за помоћ и грдиш кукавног Крауса ни крива ни дужна, као да ти је он чељусти расклопио и у њих сипао. И кад дођеш кући и жена пита за новац, а ти лажеш: није нас господар исплатио. Не питајме више, већ брже хлади, док се рум и шљивовица нису смешали. И она луда добродушна, мисли тако је, па ти главу хлади, а требала би оклагијом да ти је расцопа.

Деда је често употребљавао реч, буди атан. И многи су питали деду, шта је то атан, а деда вели. Бадава што си био вредан, па си ливаду покосио, а ниси био атан да скупиш сено по лепом времену, него си одлаго на даље, а киша ударила и заплавила сено. То је ето нехатост. Досетљивост се састоји у томе, да добро упознаш свакога, те се недаш варати. Неуредном платиши новаца непозајмљуј, не веруј само лепим речима и недај се преварити. А шта је штедљив, ево да ти кажем: Велим ја мојој баби: Бако идем у дућан да купим дувана и један полић ракије да попијем. А она вели: Па иди кад те боле трбух. Стани мало, а ти купи соли и гаса, потребно ми је и сирћета, купи и

пља, спустила се била једна мађедонска чета из планина, тражећи од сељака хране, одела, опанака, чарапа и т. д. Чета је била у планини прегладнела, а била је врло слабо обучена, нарочито је оскудевала у опанцима. Сељаци су дали што су имали, а комите су се склониле у селу за који дан. Сеоски пољар Арнаутин сазна да су комите у селу, јави то турским властима, које опколе село жандарима и припуцају на комите, од којих петоро погине, а само један побегне. У чети је било само шест четника, и чета је, дакле, са свим уништена.

Други сукоб у косовском вилајету, био је код села Карабунци у штипском срезу. Турска власт је сазнала од самих сељака тога села, да су се у том селу скрили преко 25 комита. Одмах дође турска војска и опколи село. Комите кад су виделе да се не могу спасти, почеше из кућа пуцати на војнике, а бацали су и бомбе, од којих настаде пожар у селу, те је изгорело неколико кућа и иначе сиромашним сељацима Борба је трајала целу ноћ. Изјутра покушаше комите да се спасу бегством, но дочекаше их Турци плотуном те целу чету уништише. Погинуле су 24 комите, а остао жив само један, који је окован спроведен на суђење у Штип. Он је изјавио да чета припада комитету Михајловсковом, да је тек пре 5 дана прешла из Бугарске преко границе турске, да је оружје и бугарске војне униформе добила од бугарских официра у Ћустендилу. У поменутом селу нађено је доста оружја код сељака, који ће сад страдати од Турака. Сељаку је најгоре, он почиње већ да очајава, јер му и ослободиоци и господари доносе само несрећу.

У Скопље је дотерано неколико Бугара, који су ухваћени у оном тренутку, кад су из Бугарске прешли на турско земљиште. Путници из Скопља казују, да је тамо стигло неколико комитетских вођа, преобучених у сељачко и женско одело, те их тамошња полиција сад живо тражи.

У солунском вилајету били су ови сукоби:

У Аврет-хисафском (курушком) срезу приликом једног сукоба, није погинуо нико ни од четника, ни од Турака, али су погинула два невина српска сељака из Мечерска, који су путем мирно пролазили за време пушкарања.

И у другом сукобу код села Бојнице погинули су на путу један поп и једна девојка, баш кад је почела борба с комитама, од којих је погинуло четворо. Турци су имали три мртва и једног рањеног војника.

И у Ђевђелиском срезу, у једном малом селу било је сукоба, у коме је погинуло 3 четника, а од Турака један погинуо, два тешко рањена. У комитетској чети остало је 27 четника, који су се упутили у правцу тиквешких планина, а турска потера није их даље гонила; но говори се, да је ова чета накнадно разбијена од турске војске која у Тиквешу крстари.

Било је сукоба и близу саме вароши Струмице, тако да се пуцњава чула и у самој вароши, што је изазвало велики страх у грађанству. Многи су затворили своје дућане и куће. Комитетска чета имала је до 50 четника, досад највећи број, но усљед надмоћности турске војске, повукла се у Малешке планине, а за њом је пошла турска потера. Чета је изгубила 15 момака, Турци 10, међу којима и два официра.

У Малешу је једна чета, недавно под командом неког Кара Илије, напала на турске порезнике и жандарме, који су купили порез; тројицу је убила, а једног рањеног Турчина исекла на комаде, што је изазвало огромно огорчење код малешких Турака (већином исељеника из Босне. Срба Мухамеданаца). Освету њихову и опет неће осетити оружане комите, већ ненаоружани и невини Срби сељаци из Малеша!

У Радовићском срезу има неколико комитетских чета. Малешки редифски батаљон који је у Радовићу, немогући да похвата комите, свети се над грађанима у Радовићу, туче их, краде и отима им из дућана еспап. Који трговац тражи паре, тога истуку. Власт не може да стане на пут овом чуду, те су се Радовићани жалили у Цариград, Чује се да ће малешки редифа бити кренути из Радовића, као што су и Арнаути редифи кренути недавно из Велеса, зато што су то исто чинили, што и њихови другови у Радовићу.

Срдан.

сапуна, па нек је мир. А ја сад стао па мислим: Ово све мора бити, а ракије не мора. И кад тако радиш, те заштедиш мало овде, мало онде, а ти на крају године видиш, колико то све много чини.

Деда је изучио и многи занатлијски посао. Умео је много што шта сам од дрвета да направи и мајстора би само онда узео, кад хоће нешто велико, ново да направи. Ни шерпењари га не волу, јер деда сам окрпи корито, да не може лепше бити. Ради деда тако и друге послове и не стиди се никога. Разуме и трговину, уме добро да купи ал и да прода. И ни кад деда за свог века никог закинуо ни преварио није. Своје пази а туђе не дирај, тога се деда увек придржавао, и зато га у селу свако воле и поштује.

Деда је много искусио и пропатио, много видео и утубио, али је и много читао и научио. Радо је прелиставао добру и корисну књигу, те памтио оно што је мудро и добро и по њему се владао. Радо деда чита и »Заставу«. Из ње види, како треба народно добро да се чува и народни образ да се брани. И деда све што прочита не задржава само за себе, већ прича и саветује и млађима, како треба да чувају свој дом и своје добро, па онда и народни дом и добро, како треба да пазе на свој образ и народни образ, јер ко тако ради, само тај заслужује и да живи.

Други пут ћемо изнети из живота овог деде још коју.

Миле.

Народни покрет.

Ст. Футог. Наш црквени одбор у своју седници донео је једногласан закључак, да се нашој редовној црквеној скупштини, која је већ сазвана, препоручи, да изрази мајском сабору своје потпуно поверење и признање.

Политички преглед.

Угарска. У земљи се одржавају непрестано народни зборови против војних предлога. У Будимпешту стижу све једнако депутације из разних места, које подношају молбе сабору против тих предлога. Председник сабора, гроф Апоњи прима све те депутације, које обично предвађају саборски посланици дотичних срезова, па због тога влада у владиној страни велико нерасположење против Апоњија, јер она у том његовом држању, односно примању тих депутација, што до сада није био обичај, види неко потстрекавање на устрајање у отпору против војних предлога. С тога је гроф Апоњи и одустао да прими једну такву велику ђачку депутацију, те је ђацима по заступнику Ленђелу поручио, да ће примити само једно изасланство од неколико њих, на што ђаци опет неће да престану.

Изасланство монорског среза, које је предводио посланик Лукач, бројало је до 1000 особа, и дошло је свирајући и певајући Кошутову песму, пред зграду парламента. Једној таквој депутацији одговорио је Апоњи, да се нипошто не мисли, да он те депутације прима, да би тиме помогао који било политички покрет. При томе је његов задатак само тај, да прима законите изразе сваке гране јавнога мњења, и да то преда сабору.

Влада је сабору поднела основу закона о уважању плаћања у готовом (у злату). Пре него што се могло прећи на наставак расправе о војним предлозима, говорили су пре дневнога реда више посланика о разним мало важним предметима, а пошто се прешло на дневни ред, говорили су Чаловски и Пихлер против војних предлога.

Хрватска и Славонија. Пошто је кишовито, влада у Загребу мир, али ипак непрестано крстаре по граду полицајне и жандарске патроле. Вест, да је влада обуставила ђацима штипендије и опрост од школарине, опроврга се, те вели, да ће се то учинити, ако се ђаци не умире Исто тако опроврга, да се крећу у Загорју сељаци.

Србија. Поговара се, да ће петроградски посланик Стојан Новаковић ићи у пензију, а да ће на његово место доћи садашњи министар спољних послова Сима Лозанић.

Црна Гора. Као што тршћански „Пиколо“ јавља, имао је руски војни аташе у Београду, генералштабни пуковник Сисојев, који се сада на Цетињу налази, мисију, да преда кнезу црногорском једно ручно царево писмо. У писму том јавља цар кнезу, да је наредио да се пошље у Црну Гору осам батерија брзометних топова малог калибра, скупа са потребном за то муницијом, и да ће та пошиљка скорим тамо стићи. У том ручном писму вели се: Тим поклоном треба да се докаже наклоност и пријатељство спрам Црне Горе, и да се документује саучешће свију словенских народа, који су у тако великој мери заинтересовани независношћу Црне Горе.

Мађедонија и Стара Србија. Порта јавља, да су се усташи у бој код Карбунца (штитски срез) служили динамитом. Пало их је 23. а остали су које рањени, које се разбегли У бој су учествовали и бугарски резервни мајор Бодов, и потпоручник Пепендов.

Железнички мост на станици Мустафа паша, источних железница, разрушиле су усташе помоћу динамита, па с тога је прекинут саобраћај са Цариградом. Мост тај удаљен је 6 километара од бугарске границе. После 6 сати напорног рада, опет је мост оправљен, и могао је за то брзи воз из Цариграда прећи. Услед тога наредила је порта строг надзор над целом пругом.

При нападу Арнаута на Вучитрн, заробили су тамо све хришћанске жандаре па их оковане одведоше у Приштину, обећавши кајмакаму да их неће убити. Порта је после боја код Митровице, одредила, да сва расположива жандармерија и војска из Солуна и околних места, оде према Митровици, а то ће бити 16 батаљона пешадије, дочим су 8 батаљона већ на путу.

По најновијим вестима рањен је приликом нападаја арнаутског на Митровицу, и тамошњи руски конзул Шчербина, у леђа.

Руски, аустро угарски и талијански посланик, енергично су препоручивали и захтевали од порте, да употреби све силе, да што пре угуши отпор арнаутски.

Бугарска Данев је нов свој кабинет тако саставио, да су остали сви досадашњи министри, осим војног министра генерала Паприкова, на чије место долази пуковник Савов.

Босански бискупи и насилно покатоличавање. Загребачки дијецезални лист има допис из Сарајева, у ком се признаје, да је она муслиманка, о којој се у последње време толико писало, скупа са своја 2 детета покрштена. Муслимани су се на то обратили доглавнику босанске управе, барону Кучери, који је захтевао од арцибискупа Штадлера, да преда децу суду, што овај није хтео учинити, него се обратио у Рим на што је кардинал Рампола изјавио, да је арцибискуп поступао ту сасвим по канонском праву. Између босанске владе и римске курије постоји је дан споразум у погледу прелаза на католичку веру, али кога се влада не држи (?). С тога су Штадлер и остали бискупи босански изјавили Калају, да се они у будуће неће више држати тог споразума (конвенције), већ само каконског

права. — Како ли су обесни ти босански католички бискупи, и шта је све њима дозвољено! Да је који наш митрополит учинио нешто слично, не само да би га одмах збацили, већ би лежао и у тамници. Тако је то, кад у Босни влада — „једнакост“ вероисповести.

Позив на претплату.

Са 1. априлом 1903. ступа „Застава“ у другу **овогодишњу четврт**, која излази на 6 страна, **6 пута недељно**, а то је сваки дан осим понедељника и дана после празника.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке. На сваки начин, имаћемо пред очима народне интересе. У послу око издавања овога листа могу нам помоћи пријатељи странке и „Заставе“, ако се постарају, да њихова сарадња буде још обилатија и да нам стеку нове претплатнике

Обраћамо нарочиту пажњу на „Заставине“ бројеве од петка, који ће од 1. априла такође на 6 страна излазити Овако проширени народни бројеви доносиће расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама итд. Ти се бројеви удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје **4 круне годишње а на три месеца 1 круна**.

Иначе је цена „Застави“: 28 круна годишње, 14 круна на по године, 7 круна на четврт године, а 2 круне и 40 потура на један месец.

Најлакше се претплаћује поштанском упутницом,

По решењу управе, лист се ником **несме** давати на вересију.

У Новом Саду, 15. марта 1903

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“.

Како се избрбљао . . .

Димитрије Руварац, нови уредник »Српског Сиона« коме је листу власник патријарх Георгије, седи за писаћим столом, али не пише Перо је заденуо за уво и мисли. Дуго је мислио, али му не дође на памет никаква ванредна грдња, којом би се прославио. Шкрипео је зубма, стискивао песницу, али — бадава.

У том ударило звоно на службу. Устаде иза стола и пође. Можда ће му у цркви пасти што ваљано на памет.

Кад стиже до цркве, још је рано. Застаде пред вратима и чека. У том долази и патријарх Георгије. Отац Димитрије му се дубоко поклони, но место милостива погледа, пресече га патријарх с очима.

Руварац се узбуни Шта значи то?! Мора да је неко говорио против њега. А ко? И шта? Мислио је за време целе службе, па се на послетку досети, да су га облагали они из двора. Јуче су заједно с њиме говорили против патријарха, а њему, Руварцу, измакоше се речи: — Несретник! Ето сад су га проказали!

Кад се свршила служба, дочекао је патријарха и опет на врати и још му се дубље поклонио. Али га и опет пресече строг, незадовољан поглед.

Отац Димитрије хукну, али се брзо охрабри. Најбоље је да расчисти ту ствар и да се извини. Ал како? Пре је писао у »Српском Сиону«, да влада треба да уведе комесарство у нашој автономији, а кад му пребацише то, он је написао, то значи нешто десето. Сад ће протумачити, да оно »несретник« не значи несретник. Пријавио се и пустише га. Целивао је десницу, па онда поче: — Ви знате Ваша Светост кога имате у мени. Руварци ни један нису били народни људи, него увек против народа. Ја сам уверен, да ви не можете наћи вернијег од мене.

— Нашто то уверавање? — пита га патријарх.

— Ја знам да су ме облагали. Доставили су вам, да сам казао о вами јуче: несретник Но какав је ко, тако мисли и о другима. Ја кад сам казао за вас: »онај несретник«, ја то нисам мислио ружно, него из сажаљења . . . . Хтео сам рећи: несретни сте, немате среће . . .

— Знам ја — каже му патријарх — да сте сви једнаки. Они су као ти, а ти као они. Сви ви уједате ону руку, која вас храни.

— Ја вас уверавам.

— Немој ти мене ништа уверавати. Нисам ја о оном ни чуо.

— Али ја из погледа Ваше Светости видим, да се срдите на мене. Како сте ме гледали у цркви.

— То није због тог, то је због тог твог пера . . .

Уредник »Српског Сиона« поче да се досећа. Аха. Написао је у своме листу, да он не брани ничије дефраудације. То му се тако омакло . . . И поче да се извињава: — Опростите Ваша Светост, то ми се тако омакло у последњем броју »Сиона«. Изазвали су ме. Ал то се не мора разумети да нећу да браним ваше дефраудације, него . . .

— Шта си написао несретниче? — пита га патријарх Георгије. И полете да види на столу »Српски Сион« . . . И док прелиставаше по њему рече: — Та ја ништа нисам знао о свима твојим покорима. Ја сам те ружно гледао и говорио ти о перу, јер си са пером за уветом дошао у цркву. Ево ти га и сад тамо.

Патријарх је нашао оно место у »Српском Сиону«, па је стискао зубе, а уредник »С. Сиона« метну перо у џеп, почеше се за уветом и помисли у себи: — Боље би било да сам прегризао језик, но што сам се избрбљао.

— А патријарх Георгије помисли у себи: — И овога нисам морао доводити из Земуна Таквих сам имао доста и у Карловцима.

И један у другог погледаше тако тужно, тужно . . . Ал тако је то, кад неко заборави перо за уветом . . .

Вести из места и са стране.

После царског манифеста.

Јављају из Петрограда, да је у смислу царског манифеста од 26. фебруара укинута стародавна установа, да сви сељаци у једноме селу морају међусобно стојати добри за државну порезу сваког појединог сељака. Цар је опростио такве заостале порезе у износу од 111 милиона рубаља, а дужних земствима (управама појединих провинција — земаља) 30 милиона рубаља преузела је влада, да она то исплати.

Преска парница.

У Колошвару одржана је пред поротним судом расправа против слагача и одговорног уредника „Трибуне“, Ђорђа Мохана, који је оптужен ради дражења (наравно против Мађара!) Мохан изјављује, да он дотични чланак нити је читао, нити разумео; он добија за то, што се потписује као уредник, 20 круна месечно. Суд га је осудио на један месец дана државног затвора, и на 500 круна глобе, којом се осудом Мохан задовољио.

Инжињерски испит.

Јављају нам из Беча, да је тамо 17. о. м. на техничкој великој школи положио државни испит за инжињера г. Петар Путник из Сентомаша са одличним успехом. Путник је био питомац „Матице Српске“, и један од највреднијих омладинаца, а покренуо је, у друштву са г. Миланковићем, идеју о оснивању „Академског удружења Срба техничара“, чији је први председник био. — Искрено честитамо.

Турска уходa у Софији.

Из Софије јављају, да је полиција пре неколико дана у ондашњој артиљеријској касарни ухапсила једног сумњивог човека. Код њега су нађена три турска путна листа и у полицији је рекао да се зове Изеј-беј, да је Арнаутин и родом из Ђаковице. Међутим Скопљанци, који живе у Софији тврде, да је дотични турски мајор, који је служио у скопљанском гарнизону и да му је право име Емир-беј. У Софији влада велика узрујаност, што су ухапшеног на заузимање једног вишег турског чиновника пустили на слободу и то по наредби министра унутарњих дела и испратила га до српске границе.

Досељавање калуђерских наставника.

Јављају из Новог Сада „Пестер Лојду“, да је овдашња католичка црквена општина закључила, да позове немачке калуђерске наставнике у Нови Сад. У Тополи су они већ отпочели свој наставни рад.

Побуна војника у Преторији.

У Лондон је стигла из Преторије вест, како се тамо десила скоро права војничка побуна. Војничка стража хтела је да уапси једног топничког војника, али је другови његови у томе спречише. Офисир који је био на стражи, дао је дувати на узбуну и брзо је дошло управо до праве борбе. Са обе стране је пуцано из пушака. Осамнаест војника су тешко рањени а двадесет осам побуњеника су ухапшени. Незадовољство међу војницима је велике и многи се боје, да ће строга осуда побуњеника, довести до још јачих комешања и судара.

† Ристо Јовановић.

У Грацу је умро Ристо Јовановић кандидат филозофије, родом из Босне, у 23. години живота свога. Погребен је сутра дан уз суделовање певачког кора срп. акад. друштва „Србадије“. Вечна му памјат!

Председник Кастро.

Као што се предвиђало, повукао је венецуелански председник Кастро своју оставку натраг, и то већ одмах трећи дан, пошто је у сабору огромна већина његових присташа а Кастро је то учинио, само да се покаже несебичним, а тиме да се што јаче популарише.

Штрајк шваља.

У Вел. Вараду почеле су да штрајкују 300 шваља. Оне траже, да раде 9 сати дневно, и да имају недељом одмора.

Штрајк ријечких рибара.

Сви ријечки (фијумански) рибари почели су штрајковати, што се основало друштво „Кварнеро“ за извоз морске рибе, па они тога ради морају рибу јефтиније продавати. Штрајкачи ишли су пред канцеларије тога друштва, и тамо су демонстровали. На рибњем тргу нема никакве продаје.

Брзојави „Застави.“

Стигли 19. марта.

Рањен руски конзул.

Солун, 20. марта. (Оригиналан брзојав „Застави“.) Јуче је рањен руски конзул у Митровици, Шчербина, при шетњи ван вароши. Ранио га је један Арнаутин војник из освете, што су Арнаути 17. марта потучени до ноге од турске војске код Митровице. Атентатор је ухваћен. Рана је тешка, али опет није опасна, оздравиће. Турци су овим догађајем запрепашћени. У Митровици мирно. Војска се непрестано шаље у Митровицу и Вучитрн засебним возовима. 16. марта опљачкали су Арнаути српску цркву у Вучитрну и многе српске куће, Србе злостављали, растерали једну српску пратњу. — У битци са Арнаутима 17. марта код Митровице, турска војска убила је 50, а ранила 100 Арнаута. Многи су се Арнаути предали. Војска турска има мало губитака.

Индемнитет.

Будимпешта. Финансијски одбор усвојио је индемнитет (да се државне потребе намирују неко време, по досадањем прорачуну.) И то га је усвојио у појединостима и у целости. Министар-председник Сел, разложио је још једном становиште владе. Већина народа је на страни владе, јер јој је дала већину. Мањина ће имати да одговара, ако се са опструкцијом против индемнитета проузрокује ванзаконито стање. Барабаш изјављује, да право већине само дотле признаје, докле постоји етичка веза између већине и народа. С тога остаје при своме становишту, па све ако би тиме изазвао и какову насилнију већу опасност, јер ту опасност може влада и већина уклонити, ако повуче војни предлог. — Раковски је изјавио у име пучке странке, да она неће одобрити индемнитет али да неће против њега ни опструисати.

Из угарског сабора.

Будимпешта. У продужној саборској расправи говоре посланици: Јанковић и Карл Хегедиш против војног предлога.

Несрећа на балону.

Будимпешта. Јутрос су пунили ваздушни балон „Турул“ код леополдштадске гасне фабрике. За то време се балон откинуо и уздигао 60—70 метара високо. У корпи били су поручник Карл Кубик, бивши посланик Оноди и управитељ метереолошког института капетан Толнај. Балон се ударао о фабрике и одваљивао зидове. Оноди испаде из корпе и тешко је рањен. Затим се сурвао балон, Кубик је тешко озлеђен, Толнаји мање.

Трговина.

НОВИ САД, 20. марта 1903. г. Пшеница прве каквоће нова 7 фор. 20 —— н. Пшеница средња 7 ф 10—15 н. Пшеница лакша роба 7 ф. ——— н. Наш лица — ф. — н Јечам 6 — ф. 50 5 60 – 70 —— н. Кукуруз у зрну 6 ф. 10 – 15 — н. у зрну нови — ф. ——— у клипу — ф. ——— в

Маст 78 фор. Сланина сува 76 фор. дебела паљена 76 фор. Све од 100 килограма.

Све од 1 килограма.

Свињи угојени теški	48—50 нов.	живе мере
„ средњи . .	46 47 нов.	
„ лаки	42—45 нов.	
Теоци .	28 – 30 нов. по клгр	
Јагњци	5 – 12 по пару фор	
Овци .	——— по пару фор.	

*

Стање воде под Новим Садом.

19. марта било је . . . . . 1·78 мет.
20. марта било је . . . . . 1·83 мет.

*

Званичне белешке будимпештанске берзе.

19. марта (1. априла.)

Поред добре понуде и боље прође цена је стара. — У промету је било 20.000 метарских центи.

Пшеница банатска, продано 4870 каквоћа по хект. од 76 до 82 цене од 50 килограма 7 од кр. 60 пот. до 7 к. 67 п. **потиска**, продано 1300 м. каквоћа по хектолитру од 78 до 82 цена од 50 килограма од 8 кр. — пот до 8 кр. 07 п. **пештанска**, продано 1220 м. м. каквоћа по хект. од 95 до 80 цена од 50 килограма од 7 кр. 65 пот до 7 кр. 95 п.; **бачка**, продано 150 м. м. каква. по хект. од 76 до 78, цена од 50 кр. од — кр. — п. до 7 кр. 32 п. Све на три месеца.

Раж, продано 600 м. м. цена од 50 кгр. од 6 кр. 60 п. до —кр. — п.

Јечам, продано 200 м. од 50 кгр. од кр. — п. до — 5 кр. 90

Зоб, продано 600 м. м. цена од 50 кгр. од 6 кр. 05 п. до 6 кр. 35 п.

Кукуруз продано — цена од 50 кгр. од — кр. —— — кр — п.

Репица, цена од 50 кгр. од 10 кр. — пот. до 10 кр. 650 пот.

Проја, од 5 кр. 75 п. до 6 кр. — п.

Маст, 50 кгр. 79 кр. — п. до 79 кр. 50 п.

Сланина, 50 кгр. 67 кр. — п. до 67 к. 50 п.; **сушена** 70 кр. — пот. до 70 кр. 50 п.

Шљиве, **босанске** 50 кгр. од — кр. — п. до . кр. — п.; **славонски пекмез** 50 кгр. — кр. — п. до — кр. — п. **српски пекмез** — кр. — п. до — кр. — п.

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи.

Дукати	11 кр. 30 п
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 05 п
Угарска златна рента (од 100 круна) . .	121 кр. 55 п.
Угарска крунска рента	99 кр. 35 п.
Аустријска златна рента	121 кр. 90 п
Немачке државне марке (од 100 мар.) .	117 кр. — п
10 фунти стер. (међународни курс у Лондону)	239 кр. 72 п

Терминска продаја (шлусови).

Жито за април 1903.	7·39 – 7·40
Раж за април 1903.	6·54—6·55
Зоб за април 1903.	5·89—5·90
Кукуруз за мај 1903.	6·12 6·13

Јавна благодарност.

Зао удес угасио и у гроб свалио живот незаборављеног нам супруга, односно брата, чику, братића, ујака и доброг друга

Душана Момировића

дућанцију и гостионичара овдашњег, који је дарежљивошћу својом од своје стечене имовине многима у невољи био, и кога је тај несретни и зао удес, неумитна смрт дана 14. (27.) марта о. г. пре подне у 11 сати, после кратког боловања, у 42-ој год. живота свога, са света скинула.

Тугу нам за милим покојником ублажаваше велико саучешће његових поштоваоца и пријатеља, који су се били искупили, да до гроба испрате земне му остатке. Овим путем из дубине душе наших изјављујемо свима велику благодарност на учешћу, а наиме г. пароху овдашњем Светозару Петровићу, г. Јовану Антоновићу, управитељу општине Гргуревачке, г. Милети Јакшићу, бележнику, као и осталој господи и ратарима из Гргуреваца, који не жалише труда доћи, да милог нам покојника до вечне му куће испрате. Хвала нека је учесницима и ратарима из Бешенове као и овдашњем грађанству те и г. учитељу и свој школској младежи. Тако исто нека је хвала покојниковом другу, и овдашњем врлом и дивном појцу Јаши Бошковићу ратару, који је покојника у друштву са г. парохом и г. учитељем лепо и прикладно опојао, и стиме нам донекле тугу за покојником убражише.

И опет велимо: Свима срдачна хвала, а покојнику нека је лака земља и

Вечна успомена! 216

У Шуљму, 15. (28.) марта 1903.

Драга Момировић ожал. супруга, Игњат Момировић ожал. брат, Милица удата Поповић ожал. сестра, Драга удата Јелисејевић ожал. тетка, Цвеја и Јоца Јанковић ожал. браћа од ујака, Стева и Лаза Јанковић ожал. синовци.

ОГЛАС.

Црквени одбор српске православне црквене школске општине новосадске у својој ванредној седници од 15. (28.) марта 1903. бр. 72. наредио је да распише офералну лицитацију на стан др. Коде у кући бр. 40. од 1. јула 1903. године по р. к.

Стан је тај у првом спрату а састоји се из 4 собе са сокака, 2 предсобља, 2 собе из авлије, 2 кујне, 1 шпајз, 1 подрум, таван и 2 коморе за дрва.

Рефлектанти се умољавају да своје оферте до 2 (15.) априла 1903. потписаној општини поднесу; а на коверту назначе да је оферт за стан.

Из ванредне седнице црквеног одбора од 15. (28) марта 1903.

У Новом Саду, 19. марта (1. априла) 1903.

Паја Ћурчић књиговођа. — **Петар Попадић** председник.

217 2—3

ВЕЛИКА
ШТАМПАРИЈА И КЊИГОВЕЗНИЦА
Ђорђа Ивковића
У НОВОМ САДУ
у дунавској улици, у сопственој кући

снабдевена са 7 машина, које креће **гас-мотор**, а уређена *најновијим модерним и сецесије словима, украсима* и *шарама* сваке врсте, израђује све **штампарске и књиговезачке послове** брзо, тачно и на највеће задовољство, а све по цени јефтиније него игде. 160 4—25

ПОМОЋНИК

модио-мануфактурне струке а разуме се и продаји поставе, изврстан аранжер излога, који је подпуно вичан српском, хрватском, немачком и мађарском језику може одма бити акцептован. Понуде само од првих снага уз фотографију а означењем плате треба упутити на

D. W. Kraus
Земун.

214 1—3

МАНУФАКТУРНА И КРАКТЕ РОБЕ ТРГОВИНА
ПАЈЕ РАДАПОВИЋА
А ОСЕКУ

потребује једног млађег солидног и вештог помоћника који је осим српског вичан немачком и мађарском језику. 218 1—2

Оглас дражбе.

Српска православна црквено-школска општина старо паланачка овим расписује дражбу на мањак ради оправљања цркве, на дан 7. (20.) априла о. г. тачно у два сата по подне у писарници црквене општине.

Предрачуњено је:

1. За зидарски посао	. .	К. 3.912·73
2. „ дунђерски	„ . .	„ 627·17
3. „ столарски	„ . .	„ 405·25
4. „ браварски	„ . .	„ 1.340·—
5. „ лимарски	„ . .	„ 157·50
6. „ покривачки	„ . .	„ 593·38
7. „ остале послове, као: златарски, мазалачко-сликарски и т. д.		„ 4.568·30

Услови се могу сваки дан видети код председника црквене општине.

У Старој Паланци 18. (31.) марта 1903.

Љубиша Марцикић с. р. председник црквене општине.
Константин Јанковић с. р. перовођа.

215 2—3

ГАЛАНТЕРИЈСКА РАДЊА
Л. НИНКОВИЋА
у ЗЕМУНУ
ТРЕБА 207 3—3
ДВА ПОМОЋНИКА,

једног старијег, а другог млађег, који су изучили сличну радњу. Ступање одмах или за 14 дана.

ЖЕЛИ СТУПИТИ У БРАК

млад и интелигентан трговац на београдској пијаци са госпођицом од боље породице од 18 до 24 године. — Оферте и фотографије треба слати на адресу под шифром „М. С.“ „Дневном Листу“ у Београд. 209 2—3

Сваковрсна семења за расад,
Штоплова, гуме и воска за каламњење, плава камена и шаша,
Фина, зејтина, пиринча и каве,
Крупна и ситна грожђа,
Крупна бадема и лешника,
Минхенско шпатен пиво у флашама.

ДЕЛИКАТЕСА и ШПЕЦЕРАЈА ТРГОВИНА
Љ. СТЕФАНОВИЋА СИН, НОВИ САД
Главна улица бр. 27.
Основана 1866.
Телефон бр. 76.

Грчка лековита вина:
Mavrodaphne, Cypro, Achaier, Malvasier.
Сваки дан свежа путера за тај. са спахилука надвојводе Албрехта.
Дебрецинске и енглеске меснате сланине.
Минералне воде. 751 21—

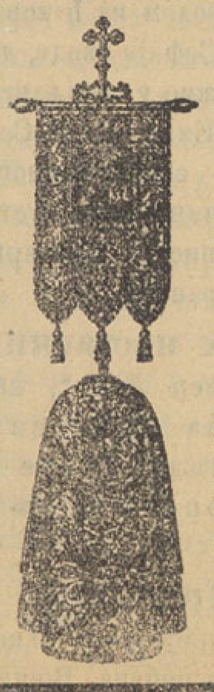

Читај — Србине — нећеш се кајати!

● Најбољи извор за куповање ●

српско-православних црквених утвари и то: светлих и црних одежда, неба, литија, барјака, полијелеја, крстова, путира, кадионица, пјетохљебница, ћивота, рипида, целивајних и свечарских икона, руских икона у разним вретама, историјских слика, итд. итд.

Израђујем најбогатије иконостасе и Христове гробове
по врло умереној цени.

За господу свештенике одела, шешира, појасева и камилавки; свештеничке хаљине израђујем добро и тачно, пошто имадем врло вештог кројача. — На захтевање шаљем илуетровани ценовник, обавештаје и различите мустре на углед, а код већих послова поднашам разне робе, мустре, цртеже и предрачуне о своме трошку, без да је дотични обвезан да трговину учини.

Поруке извршујем одмах најтачније и најсавесније. Илустрован ценовник шаљем у врстоплету бесплатно. — Молећи за обилате поруџбине, јесам

с поштовањем
Никола Ивковић,
у Новом Саду, у Дунавској улици.

200 2—6

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.